

DOĞADA BU AY

Şimdi Soğanlı Bitki Zamanı!

Kış geldiğinde biliriz ki bitkiler yapraklarını döker ve bir tür uyku haline çekilirler. Bu sayede donmaktan korunurlar. Ancak her bitki soğuk kış aylarında bunu yapmak zorunda kalmaz. Kış mevsimi bütün bitkiler için durgun bir dönem değildir. Kışın çiçek açan bitkiler de vardır. Örneğin, bazı soğanlı bitkiler! Türkiye'de yaklaşık 600 farklı soğanlı bitki türü bulunur. Bu bitkiler sonbahar, kış ve ilkbahar mevsimlerinde çiçek açarlar. Bu sayımızda sonbaharda ve kışın açan bazı soğanlı bitkileri tanıyacağız.

Ters Lale

Ters lale, birçok bitkibilimci ve çiçeksever tarafından dünyanın en güzel ve en nadir çiçeklerinden biri sayılır. Kırmızı rengi ve büyüklüğüyle görünürlüğü çok etkilidir. Türkiye'de, Hakkari'de bulunan bu güzel bitkiyi bazı botanik bahçelerinde de görebiliriz.

Az sayıda kaldığı ve yalnızca özel doğal alanlarda yaşayabildiği için çok değerli olan ters lale, kaçak olarak toplanıp yurtdışında satılıyor. Bu nedenle de sayıları gittikçe azalıyor. Bunu önlemek için Van ve Hakkari'de ters laleyi korumaya yönelik çalışmalar gerçekleştiriliyor.

Kardelen

Kardelen, belki de Türkiye ve dünyada en çok bilinen soğanlı bitki türü. Latince cins adı olan *Galanthus*, Yunanca gala (süt) ve anthos (çiçek) sözcüklerinden türetilmiş. Kardelen, gerçekten de süt gibi beyaz bir çiçek. Kardelen soğanları da uzun yıllardan beri doğadan sökülüyor. Bu nedenle bitki yok olmak üzere. Doğal olarak yüksek bölgelerde yaşayan kardeleni de bazı botanik bahçelerinde görebiliriz.

Çiğdem

Çiğdem, genellikle ilkbaharda çiçek açan bir bitkidir. Ancak bazı türleri kışın da açar. Çiğdemlerin çok çeşitli renklerde olanları vardır. Pembe, beyaz, mor, sarı, eflatun tonlarında çiğdem görebilirsiniz. Çiğdem'in Latince adı olan *Crocatus*, safran sarısı anlamına gelir. Çok özel ve pahalı bir baharat olan, özellikle Hindistan'da çok kullanılan safran, çiğdemden elde edilir. Safranbolu ilçesi de adını safran üretiminden alır. Bu bölgede çok sayıda çiğdem bulunur.

İlkbaharda Açacak Soğanlı Bitkileri Dikelim

Soğanı dikeceğiniz saksının dibine toprak dökün. Daha sonra soğanları, aralarında 5 - 7 cm kalacak şekilde saksıya yerleştirin. Ancak sivri uçlarının yukarıya gelmesine özen gösterin. Her soğanlı bitkinin ayrı bir dikim derinliği vardır. Aldığınız soğanlı bitki için dikim derinliğiyle ilgili bir bilgi yoksa soğanların üzerini, kendi büyüklüklerinin iki katı kalınlığında toprakla örtün. Soğanlar çok derine dikilirse, ilkbahar geldiğinde toprak yüzeyine ulaşamazlar. Çok yüzeyde kalırlarsa da kışın donarak ölebilirler.

Çiçek açtıktan ve döktükten sonra yaprakları kuruyana kadar iyice bekleyin. Bu süre içinde yapraklar, soğana bir sonraki bahar döneminde kullanacağı besin maddesi gönderirler. Bu süre sonunda soğanları kuru yapraklar ve çiçeklerden temizleyip kuru bir yere koyun. Seneye bu soğanları tekrar ekebilirsiniz.

Unutmayın!

Dikmek için aldığınız soğanlı bitkilerin tükenme tehlikesi altında olmamasına ve doğadan kaçak olarak toplanmamış olmasına dikkat edin!

Siklamen

Siklamen, en bilinen ve sevilen soğanlı bitki türlerinden biridir. Genellikle pembe-mor renklidir. Bazı siklamen türleri, ısıya karşı kendilerini korumak için yapraklarını yazın döker. Kışınsa yapraklanırlar. Türkiye'de çok sayıda siklamen türü bulunur. Çiçekçilerde gördüğümüz siklamen türlerinin çoğu kültür ortamında yetiştirilir. Bunların çiçekleri, doğadaki türlere göre çok daha büyük olur. Siklamen de doğadan kaçak olarak toplanıyor ve tükenme tehlikesiyle karşı karşıya.

Nergis

Nergisin adının nereden geldiğini biliyor musunuz? Bu ad, Yunan mitolojisinde kendini çok beğenen *Narcissos*'tan gelir. Bu söylenceyi araştırma işini size bırakıyoruz. Nergis türleri, genellikle sarı ya da beyazdır. Üstelik çok güzel ve yoğun bir kokuya da sahiptirler. Bu aralar çiçekçilerde nergis görebilirsiniz. Nergisi görmesenez bile varlığını kokusundan kolayca fark edersiniz.

Burcu Meltem Arık

burcu.arik@dogadernegi.org

Kaynaklar:

Durmuşkahya, C., "Saflığın Simgesi Karden", Bilim ve Teknik Dergisi, Şubat 2005
N. Özhatay; Atay, S., "Soğanlı Bitkiler, Doğal Hayatı Koruma Derneği Yayını, www.rbgekew.org.uk Kew Kraliyet Botanik Bahçesi
www.wikipedia.org